

Arsy-Versy... kto je tu vlastne hore nohami?

Miro Remo študuje dokument na bratislavskej VŠMU. Nakrútil niekoľko krátkych filmov, ktoré boli ocenené na festivale Azyl (*Jano, Irena, Ecce Homo*). Jeho bakalársky film *Studený spoj* získal ocenenia na festivaloch v Bergame a v Gruzínsku, získal tiež Grand Prix 2008 na domácom festivale študentských filmov Ačko. Jeho dokumentárny film

Miro Remo (v strede) s kameramanom Jarom Val'kom a zvukárom Milošom Kasprzykom

Arsy-Versy od novembra minulého roku získal už 16 ocenení na festivaloch vo Švédsku, Čechách, Anglicku, Taliansku, Poľsku, Estónsku, Nemecku, USA, Taiwane, Rumunsku a, samozrejme, na Slovensku. Naposledy, v marci, sa film stal absolútnym víťazom 7. ročníka medzinárodného festivalu študentských filmov Zlínsky pes 2010 v Zlíne (ČR). Okrem hlavnej ceny *Arsy-Versy* získal aj ocenenie ako najlepší dokumentárny film. A v priebehu dní, ktoré uplynuli od tohto rozhovoru, možno pribudli ďalšie ocenenia. (Miro Remo sa

Režisér s hlavnou postavou, s Ľubošom, pri nakrúcaní *Arsy-Versy*

práve chystal do Amsterdamu.) Záujem o film potvrdili aj tri veľké filmové festivaly v Amerike. Okrem toho sa *Arsy-Versy* v najbližšom čase predstaví aj v ďalších krajinách. A čo je podstatné, v máji ho uvidíme na festivale Envirofilm. Súťažiť bude v konkurencii viac ako 50 filmov z celého sveta.

Čo znamená *Arsy-Versy* v súvislosti s vašim filmom?

Nechcel som, aby divák identifikoval film podľa názvu, aby mu bol predstretý nejaký návod, ako film od začiatku chápať. *Arsy-Versy* znamená hore nohami, bolo to prvé, čo som zbadal v slovníku.

Súdiac podľa mien „hercov“, ktorí vo filme hrajú, sú to ľudia vám blízki. Museli ste ich veľmi prehovárať na filmovanie?

Troška prehovárania tam bolo, najmä zo strany mojej babky. Staršia žena by sa podľa jej slov už nemala pchať pred kameru. Ja jej celkom rozumiem. Urobila to pre mňa, pre svojho vnuka, ktorého má rada. Ďakujem ti babka, bez teba by to nešlo!

Metaforou vo filme sú netopiere. Zaujímali ste sa o netopiere aj predtým, než ste sa rozhodli nakrútiť tento film?

Netopiera som prvýkrát videl zblízka až pri príprave na nakrúcanie v jednej z jaskýň. Už si ani nespomínam, kde presne. O netopiere som sa teda vôbec nezaujímal, začal som ich vnímať až v súvislosti s filmom, poslúžili mi ako metafora môjho videnia tohto tu navôkol nás. Svet je celý hore nohami, dospeli vo funkciách by mali mať rozum, ale nemajú, sú kratkozrakí, etika a morálka sú nulové hodnoty, všade vládnu len peniaze, aj vo filme. Nič nie je dôležitejšie ako peniaze. Fuj, je mi z toho zle, začínam mať strach hovoriť to, čo si myslím, aby som neuškodil sám sebe!

Kto je tu vlastne hore nohami?

Svoje filmy nakrúcate výhradne vo svojom rodnom kraji. Čím vás fascinuje a inšpiruje, čím je „iný“?

Výlučne nie, ale hojne tam točime. Prečo? Tak ako som rástol, zoznamoval som sa s mojimi priateľmi, s prostredím. Nepoznám nič lepšie, ako náš spoločný svet, či už ten ľudský, alebo neživý krajinný. Práve tam som videl, ako sa veci menia, ako sa menia ľudia, ako sa všetko začalo točiť okolo peňazí, ako som už raz povedal. Našťastie, práve v tom domácom ladeckom priestore sa dá stále nájsť kus detstva, vnútornej čistoty nezaťaženej farchou poznania, krajina tak rýchlo nestarne a človek môže na chvíľu zabudnúť na to, čo sa deje v hlavnom meste... chvalabohu.

Vaše filmy, zvlášť *Arsy-Versy*, boli ocenené na viacerých festivaloch... Prečo ste sa rozhodli vyštudovať dokument?

Neviem, ale bál som sa kvalitnej konkurencie, toho, aby som nebol slabý na takej prestížnej škole. Dnes by som bol radšej, keby táto obava bola opodstatnená. Jediné, čo som vedel, keď som šiel na VŠMU, bolo to, že chcem rýchlo odísť z Trenčianskej univerzity, kde som študoval mechatroniku. Bolo to niečo hrozné! Tá škola nemala koncepciu, študenti sa báli profesorov, neexistovala tam žiadna komunikácia, vyučovací proces vôbec nefungoval. V zásade šlo len o body, skúšky, zápočty. Keď som si to uvedomil, musel som odísť. Nástupom na túto školu som sa vyhol vojenčine, paradoxne

Babku bolo treba na účinkovanie v dokumente trošku prehovárať..

mi teda dnes škandálmi otrávená, umierajúca vysoká škola s nulovým kreditom v Trenčíne zachránila časť mojej mladosti, za čo jej patrí veľká vďaka.

Aké filmové témy, scenáre, príbehy vám momentálne preletujú v myslí?

Film ma neustále otravuje, nielen v dobrom. Prežívam to silno, rád by som vypol, ale nedá sa. Stále si tie nové nápady tlačíte pred sebou a keď sa raz do toho pustíte, už niet cesty späť, sú v tom peniaze, váš kredit. Momentálne robíme

Súťažný film Envirofilmu 2010

Arsy-Versy (Slovensko), réžia: Miro Remo, kamera: Jaro Val'ko

Film je životným príbehom matky a jej syna Ľuboša, ktorý otočil svet hore nohami. Ľuboš unikol zo sveta ľudí, aby žil v čo najväčšej symbióze s prírodou, odletel na planétu, kde žijú len motýle – inteligentné bytosti. Svoju životnú energiu koncentrovanú s neuveriteľnou dávkou empatie vtesnáva do amatérskej fotografickej a filmovej tvorby. Vrcholom jeho prírodnej fascinácie je jedinečný výskum netopierov. V komunikácii s týmto fascinujúcim tvorom, otčeným dolu hlavou, sa pokúša o maximálne porozumenie medzi človekom a zvieratom. Oporou v jeho bádaniach, ale aj životnou oporou mu vždy bola jeho mama. Tá má však dnes cez 70 rokov, a tak sa prirodzene obáva o budúcnosť svojho syna. „Čo s tým deckom ďalej bude?“ vraví. Ľudia, ktorí ho „poznali“, si mysleli, že je blázon, ale len dovtedy, kým nevideli film *Arsy-versy* (Hore nohami). Teraz sú z toho oni blázni!

Kateřina Javorská, členka výberovej komisie a medzinárodnej filmovej poroty Envirofilmu 2010 o filme *Arsy-Versy*: „Miro Remo triumfoval na festivale v Bukurešti, Remov *Arsy-Versy* zvíťazil na festivale v Mníchove, režisér Miro Remo získal bronzového Dinosauru... To je len zopár titulkov z novin či internetu, ktoré hovoria o úspechoch dokumentárneho filmu *Arsy-Versy*. Už to by mohlo byť dostačujúcim lákadlom pre divákov, aby si tento film prišli pozrieť. Film o človeku, ktorý uniká zo sveta ľudí, aby sa čo najviac priblížil netopierom. Nedozviete sa žiadne omračujúce informácie o prírode, do encyklopédie sa nebude dať nič doplniť. Ale to je dobre. Zamyslite sa totiž nad človekom. A ešte niečo – na portáli www.csfd.cz bol tento študentský dokument ohodnotený 90 percentami...“

pokračovanie *Arsy-Versy* o amatérskom filmárovi Ivanovi Vredíkovi, ktorý celý život robí westerny veľmi zaujímavým etno spôsobom. Už 30 rokov využíva vo svojich filmoch dedičanov z jeho rodnéj Žihľavy. Samozrejme, je v tejto svojej profesii dlhodobo nepochopený a zaznávaný, ale sme tu my a je to na nás. Pre mňa je to obrovský talent. Chcem vidieť slovenského filmára, profesionála, ktorý dá filmu toľko, čo on a jemu podobní z úzkej skupiny amatérskych autorských filmárov, ktorá sa sformovala začiatkom osemdesiatych rokov. To sú pre mňa skutoční filmári, filmári srdcom.

Na festivale Kustendorf v Srbsku ste sa stretli s Johnny Deepom a Emirom Kusturicom, ktorý je vlastne organizátorom tohto festivalu. Aké sú tieto „hviezdy“?

Sú to výdobytky modernej doby, najmä Johnny, strážený poklad Hollywoodu, zazmluvnený nasledujúcimi americkými filmami, muž, ktorý sa už nemôže sám ani vymocíť, pretože pre tento svet má privysokú cenu. Daň za to, byť jagavou hviezdou na nebi, je vysoká. Johnny Depp, náš moderný boh. Aj vďaka tejto úlohe zostáva priateľský. Úprimne mi

Na Kusturicovom festivale v Srbsku sa Miro Remo stretol aj s Johnny Deepom

poďakoval za darované DVD *Arsy-Versy*, odfotografovali sme sa spolu a zmizol dozadu do V.I.P. zóny so svojou ochrankou, inde si súkromia moc neužíval. Kusturica má predsa len výhodu. Tvrdo kritizuje súčasný globalizačný proces a pretvárajúce hodnoty. Kurz, ktorý svet nabral, sa mu nezdá byť dobrý, je voči nemu ostro vyhranený. Preto nie je taký

populárny, mimo to, že nie je ani taký šarmantný ako Deep. Ženy ho nemilujú, je tvrdý ako skala, na popularite si nezakladá a nemusí sa už obávať neprajníkov. Emir Kusturica so svojimi spolupracovníkmi zorganizovali veľmi dobrý festival. Ďakujem, že som tam mohol byť. Daroval som tam tucet kópií aj významným producentom, ľuďom od filmu, organizátorom festivalov. Reakcia bola rýchlejšia, ako som čakal. Festivaly spoza mora začali prejavovať o film záujem, najmä vďaka iniciatíve EAST SILVER – doc. Marketu, ktorá film zastrešila. Aj vďaka tejto iniciatíve, bez akejkoľvek predchádzajúcej finančnej podpory v oblasti propagácie filmu, bude môcť film vidieť oveľa viac divákov, čo nás, samozrejme, všetkých veľmi teší. Chcel by som ešte poďakovať mojim spolupracovníkom, kameramanovi Jarovi Val'kovi, zvukárovi Lukášovi Kasprzkyvi, strihačovi Marekovi Kráľovskému a Jurovi Ištvánikovi za to, že všetci spolu verili nášmu úsiliu. Na nich sa často zabúda...

Anna Gudzoová
Foto: archív Miro Remo

Podarí sa deťom nový slovenský rekord?

Stalo sa už vlastne tradíciou, že prvý deň Envirofilmu sa deti snažia o vytvorenie nového slovenského, environmentálne čistého rekordu. Táto tradícia vznikla v roku 2008, kedy žiaci v dvanástich banskobystričských základných školách zbierali počas piatich mesiacov hliníkovú fóliu z čokolád, ktoré sa v ich domácnostiach spotrebovali. Organizátorom nešlo o to, aby deti jedli čo najviac čokolád. Chceli len ukázať, koľko pre nás zanedbateľného odpadu skončí v komunálnom odpade, ktorý sa dostáva na skládku a je ho možné ďalej recyklovať. Nikto na začiatku nemal predstavu, koľko 4 258 detí vyzbiera hliníkových obalov. Prekvapením bolo, keď sa na pódiu objavila kopa veľkých hliníkových plátov, ktoré boli zlepené z malých obalov. Ich snaženie tak vyvr-

knihy rekordov s hadom Allom. Ten meral 96 m a vážil takmer sto kilogramov. Veľkú radosť mali nielen zo svojho nového úspechu. Tešili sa aj z odliatkov Aluminky, ktoré prvýkrát mohli vidieť.

Tieto úspechy však priniesli aj ďalší úspech. Žiaci so svojimi pedagógmi na školách triedia hliníkovú fóliu naďalej. Separovanie odpadu sa tak pre nich stáva samozrejmosťou a darí sa im zapojiť aj svojich rodičov, preto tento rok už iniciovali pokus o nový rekord aj samotní učitelia.

Na ich snaženie SAŽP reagovala vyhlásením pokusu o nový slovenský rekord. Za partnera tohto významného podujatia si vybrala poprednú spoločnosť, ktorá pôsobí na slovenskom trhu v oblasti odpadového hospodárstva – spoločnosť SITA Slovensko, a. s. Stala sa tak nielen sponzorom, ale zhostila sa celej prípravy a realizácie pokusu o zápis do Slovenskej knihy rekordov a podujatie zabezpečuje aj organizačne. V rámci projektu *Vytvoríme si rekordnú reťaz* deti v Banskej Bystrici, Zvolene, Kremnici, Banskej Štiavnici a Krupine od začiatku marca do konca apríla usilovne zbierali hliníkové viečka z mliečnych výrobkov. Spoločne tak 8 042 detí z 21 škôl pracovalo na výrobe hliníkovej reťaze. So svojimi pedagógmi a rodičmi pripravili dvojmetrové časti, ktoré v deň otvorenia festivalu Envirofilm pospájajú a netrepezlivo budú čakať na verdikt komisára Slovenských rekordov Igora Svítoka.

Platnosť rekordu v prípade úspechu odobrí aj tento rok osobne. Jeho známa veta predošlé dva roky: „Vyhlasujem nový slovenský rekord ...“ vyčarila na tvárach detí, pedagógov a organizátorov obrovskú radosť. A nielen to. Rekord je o prekonávaní samých seba. Jeho príprava nie je vždy jednoduchá, mnohokrát musíme všetci prekonať menšie či väčšie prekážky. Tento rok nie je výnimkou. Spájanie jednotlivých viečok je veľmi pracné, vyžaduje si veľa času, dobrú organizáciu na školách a hlavne mnoho trpezlivosti, vzájomnej tolerancie a motivácie. Avšak tým toto snaženie pomôže deťom nielen prehliť ich environmentálne čítanie, ale precvičiť svoju vytrvalosť a pevnú vôľu. Pevne všetci veríme, že naše spoločné snaženie bude aj tento rok úspešné a našu zbierku obohatí ďalší certifikát slovenského rekordu.

Žiaci ZŠ SSV v B. Bystrici veria, že sa aj tento rok rekord podarí (foto: Linda Redlingerová)

A na záver mi ostáva zodpovedať ešte na jednu otázku: Aký osud majú odliatky z našich „envirofilmových“ rekordov? Tieto odliatky sú čistým hliníkovým poloproduktom, ktoré sa využívajú vo výrobných závodoch pri výrobe hliníkových súčiastok, alebo celohliníkových produktov (napr. hliníkových dverí, diskov, rebríkov a pod.). Dopriaví hliníkovú reťaz na ďalšie spracovanie však bude už úlohou spoločnosti SITA Slovensko, a. s., ktorá dohľadne na jej

Žiaci ZŠ E. M. Šoltésovej v Krupine pri tvorbe rekordnej reťaze. V Krupine sa do tohto projektu zapojila aj ZŠ J. C. Hronského (foto: Ján Alakša)

cholilo dve a polhodinovým guľaním hliníkovej gule Aluminky. Vďaka svojim 26 kilogramom a priemeru 60 cm si právom vyslúžila ocenenie nového slovenského environmentálne čistého rekordu. Veľkým prekvapením pre všetkých bolo, keď sa správa o nej dostala medzi TOP 100 zaujímavostí na Slovensku v roku 2008.

Deti tento úspech motivoval k ďalšiemu snaženiu. Hliníkovú fóliu zbierali aj naďalej a sami prichádzali s myšlienkou zbierať aj iný hliníkový odpad z ich domácností. Preto jubilejný XV. ročník festivalu Envirofilm otvoril aj nový slovenský rekord. O jeho úspech sa zaslúžilo takmer 13 tisíc žiakov z 32 základných škôl v dvanástich mestách. Počas dvoch mesiacov zodpovedne zbierali hliníkové viečka z jogurtov, ktoré navliekali do 1 m dlhých hadov. Tie v deň D spojili a zaslúžene sa zapísali znovu do Slovenskej

Žiakom s nasadením pomáhajú aj panie učiteľ'ky (foto: Ján Alakša)

ďalšie využitie. A práve táto skutočnosť oprávňuje v prípade úspechu zapísania našej reťaze do Slovenskej knihy rekordov pripísať si aj ďalší prívlastok – environmentálne čistý rekord.

Mgr. Jana Nékyová, manažérka projektu